

GALERIA DE OBRES VALENCIANES

NUMERO EXTRAORDINARI

PANTOMIMA

COMEDIA VALENSIANA

ORICHINAL DE

F. PUIG - ESPERT

75 séntims cada eixemplar

16

EDITORIAL «ARTE Y LETRAS»
AVENIDA DE VICTORIA EUGENIA, LETRA V.
VALENCIA

- Núm. 1 Carabasa m'han donát... - De José M.ª Juan
- » 2 El Millor Castié. - De Enrique Beltrán.
- » 3 El dolor de fer bé. - De J. Peris Celda.
- » 4 La Menga. - De J. Soler Peris.
- » 5 ¡Aixina debíen ser totes!... - De José M.ª Garrido
- » 6 De Fill a Fill. - De Manuel Navarrete.
- » 7 Fallo a blanques. - De José M.ª Juan.
- » 8 Terra Fangósa. - De Paco Barchino.
- » 9 Mal instint. - De José M.ª Mateu.
- » 10 ¿Y dihuen qu' el peix es car? - De Visent Montesino.
- » 11 El tenorio del carrer. - De Eduardo Buil.
- » 12 El marit de la machor y el noyio de la menuda. - De José M.ª Juan García y J. Ferrer Vercher.
- » 13 Picardíes d' estudiant - De Visent Luis Puchol.
- » 14 ¡Ya soc pare, ya soc pare! - De Pepe Angeles.
- » 15 Les festes d' un poblet o la filla del clavari - De Salvador Soler Lluch.
- » 16 La Festa de la Flor - De Felipe Meliá.
- » 17 Les dos chermanes. - De Eduardo Buil.
- » 18 ¡Ya no sóna la guitarra! - De Felipe Meliá.
- » 19 Els quatre séros - De Pepe Serred Mestre.
- » 20 El llenguache del tabaco y ¡Eixos Caseros!... - De Felipe Meliá.
- » 21 Hiá que tindre carácter. - De M. Haro López.
- » 22 Al treballaor, faena. - De Pepe Angeles.
- » 23 Els fills dels vells. - De Felipe Meliá.
- » 24 De sacristá a torero. - De Leopoldo G. Blat y Vicente Broseta Rosell.
- » 25 ¡Pobres flors! - De Arturo Casinos
- » 26 En el pecat va la penitensia. - De Francisco Mínguez.
- » 27 Rosa de Valencia. - De Eduardo Buil y Chusep Jover Navarro.
- » 28 Més allá de la lley. - De J. Peris Celda.
- » 29 ¡Ara eres mare! - De Arturo Casinos
- » 30 Dos secrets en dos femelles. - De Francisco Palanca y Roca.
- » 31 Un sastre de... carreró - De Antonio Viroosque.
- » 32 Mariano, toca... ¡Mec! Toca... ¡mec! - De Ramón y José Morell. - Música de Miguel Asensí.
- » 33 ¡Polvos venenosos! - De Francisco Pierrá y Luis Candela-Versió Valensianna de José M.ª Garrido
- » 34 En la Nochebuena. - De Felipe Meliá.
- » 35 Anima valensianna. - De Ignasi y Concheta Ruiz (pare y filla).
- » 36 Sense caraseta. - De Santiago Sallés.
- » 37 El sant de la chica. - De José M.ª Garrido.
- » 38 Els Reys dels chiquets. - De Felipe Meliá
- » 39 La Oroneta. - De Alberto Martín.

F. Puig-Espert

PANTOMIMA

Comèdia en un prólec y dos actes en pròsa.

Estrená en el «Teatro Moderno», de Valencia,
el día 2 de Octubre de 1928.

IMPRENTA

Editorial "ARTE Y LETRAS" Avenida Victoria Eugenia, letra V. - VALENCIA

TELÉFONO 679

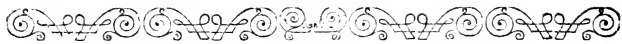

ES PROPIETAT

Ningú podrà reproduir-la ni representarla sense autorisació del autor.
«La Sociedad de Autores Españoles», es la encarregá de concedir o
negar el permís pera representarla y cobrar els drets.
Queda fet el depòsit que la lley mana.

REPARTO

PERSONACHES

ACTORS

CONCHA	25	años.	.	EMILIA CLEMENT
MARÍA.	50	»	.	CARMEN CASESNOVES
CHÓN.	18	»	.	JOSEFINA MATEO
LUPÉ.	18	»	.	PILAR TENA
CASTA.	50	»	.	PEPITA IBARRA
UNA DONSELLA			.	ENCARNACIÓN MÁÑEZ
PRÁXEDES	50	»	.	PEPE ALBA
PACO	30	»	.	LUIS VILAR
ESTANISLAO.	20	»	.	MANUEL ROIG
LLUIS.	20	»	.	FRANCISCO BELLVER
FÉLIX.	50	»	.	PEDRO CRUZ
PEPE (EL GALLEGO).	50	»	.	PACO FERNÁNDEZ
UN TONTO DE SIRCO.			.	JULIO ESPÍ
UN CRIAT			.	
UN HOME			.	

L' ACSIÓ EN VALENSIA.—ÉPOCA ACTUAL.
DRETA Y ESQUERRA LES DEL ACTOR

PROLEC

Teló curt representant la pòrta de un sirco de fira. EL SIRCO MUNDIAL, que en grans lletres se llechirá en la portá, aparegüent entre les dos paraules del títul el cap de un clown. Dos pòrtes cubèrtes en cortines de cretona y sobre les quals, els clásics lletreros de «Preferènsia y Cheneral»; son les úniques entraes al barracó. En un cartell de hule negre y escrit en tisa, el programa de la funsió. Una campana penchá y una còrda nugá del batall.

Abáns d' alsarse el teló de boca, s' oirá el repic de la campana. Ya a teló alsat, UN TONTO DE SIRCO, lo millor caracterisat qu' es puga, farà unes cuantes cabriòles, y mentres resita el pròlec alternará, a discreció del artiste, palmaes, cabriòles y tòcs de campana.

Tonto   ¡Pasen, señors, pasen, que va a escomensar la funsió!... ¡Pasen, señors, pasen!... El espectácul més divertit de la fira. Programes variats; sempre números nous. Si no queda el públic satisfet, debaes... ¡Pasen, señors, pasen!... Les machors atraccións del món en volantineros y volantineres...; barristes en molta

barra...; la siñoretta de la maroma que se balla un charlestón sobre una còrda de guitarra...; les águiles humanes, que no hu son pero hu fan creure... Faenes extraordinaries que no pareixen de persones... ¡Pasen, señors, passen! El tío de les trampes, qu' engaña al públic y, a pesar de engañarlo, no queda may descontent... El *hombre serpiente*, sinse espina dorsal, que se dobla y arrastra per tèrra sempre que li convé y vòl qu' el aplaudixquen... El hòme que no té estómago, o té masa estómago—asò es un mistèri encara—, que tot hu dicherix: fustes, draps, cartuehos de calderilla y pedres; a res fa escrupols... ¡Pasen, passen, passen, señors, passen, passen, passen!... Els més graciosos tontos de la tèrra, que tenen la virtut de pasar per tontos y no ser...; els clowns més emblanquinats y millor vestits...; pantomimes per a contentar a tots... ¡Risa per a un añ!... ¡Pasen, passen, passen y no fasen tart per a vore la machor atracció, exclusiva d' este sirco. La gran coleció de fieres en llibertat: lleóns africáns, domesticats com si foren gosos; panteres trataes familiarment... Còsa may vista; el més gran domaor del sistema planetari... Y en contraposició a este maravillós espectácul, el fenómeno dels fenómenos: animals que pareixen mansos y son més fieres que un cobraor de contribusións o un casero; ovelles que topen y moseguen; colomes venenosos...; raras eixemplars conseguits per el cruse y la espesial educasió... ¡Pasen, señors, passen, passen, passen, passen!... No aguarden ni

un moment... Espectàcul moral y divertit...; Pasen, pasen!... Criaes, soldats y moñicòts, a mitat de prèu... No pèrguen el temps, que la banda ya está tocant la sinfonía y el primer número va a escomensar... ¡Pasen, señors, pasen!...

S'apaguen les llums de la sala y, a fosques, se fa ia

MUTASIÓ

ACTE PRIMER

La essena representa un saló penchat de profusió de cuadros antíes y adornat de gran varietat d' obchèctes arqueolòchics, com panopies, tapisos, espílls en cornucopies, etc., y sobre taules y bargueños, arquetes de marfil, triptics, etc. Pòrta gran al foro cubèrta en un cortinache partit y en un escut d' armes bordat a cada banda. Dos pòrtes terme esquèrra y una terme dreta, també en cortinaches blasonats. Els mòbles son d' estil renaiximent. Un teléfono.

Es mich día.

Al alsarse el teló está la essena a sòles. S' òu un timbre. DONSELLA y CRIAT, per el foro. Ell pòrta en les mans un trache y ella una bandeja en el desdichuni. Mentres parlen crusen la essena.

Donsella   Asò sí qu' es donarli descáns al còs...
                  Les dotse.

Criat   Pues no ha dormit molt... Sèt hòres...
                  A les sinc de la matiná se deixá caure. (Mutis els dos per segón esquerra.)

Per el foro, apareix PRAXEDES, llevantse els guants, indicant que ve del carrer. Fa sonar un timbre. DONSELLA que torna.

Donsella ¿Desicha algo el señor?

Práxedes ¿Y les señoretas?

Donsella Les señoretas encara no han tornat. S' en anaren al sermó. El señoret Paco está per a alsarse y li he entrat ara el desdichuni.

Práxedes Ya, ya... Pòts retirarte. (La DONSELLA fa mutis per el foro.)

CONCHA entra en essena seguida de UN HOME, carregat en un caixó.

Concha Per así, per así... (CONCHA fa entrar al home en primera porta de la esquerra.)

Práxedes Espayet, vacha espayet...

Concha Firme el resibo, don Práxedes. Ya está tot revisat per mí. (CONCHA entrega el resibo, ya firmat, al HOME, que haurá reaparegut en seguida. Además li dona una propina) Per a tabaco. Gracias..., y salut. (HOME mutis foro.)

Concha Adiós.

Práxedes En intensió). Per a tabaco, o per a ví...

Concha Per a lo que siga, Don Práxedes. Segurament que de la propina no se podrá comprar habanos ni champañ. Y es que en la boca del pòbre es visi la caixeta forta y el ví de tenda.

Práxedes Tens raó, Concha; sempre tens raó, qué caram. En tú no se pòt discutir. Per a totes les desviacións tròbes disculpa..., manco per a la meua passió a les antigüetats. Igual que la meua señora...

Concha No hu crega; igual que doña María, no. Doña María li fa la contra per la seua manía de modernitat. Yo, no.

Yo aplegue també a chustificar en vosté eixa pasió. Vosté nesesita rodecharse de persones y còses en les que mane y no 'l contradiguen. Vosté, en miel d' este món qu' es fabrica, es el amo.

Práxedes Concha...

Concha Perdona... En atres la manía anticuaria té un fi de vanaglòria, de poseír còses molt cares, raríssimes..., encara que no ha siguen. Y este es el meu sentiment: que li puguen vendre a vosté falsificaciós y li ròben.

Práxedes Eres molt atrevida, chiqueta... Pero qué caram..., no te falta la raó. Mira, lo de manco es qu' el obchète siga falsificat; la desgrasia está en que se descubrixa. ¿Qué pasa en els billets de Bauc y en els duros contrafets? Mentres no s' averigua l' engañ, el paper y la plata son autèntics y ningú fa eserupols al admitirlos. Escomensen a ser falsos cuan pillen la matáfula, y desde entonses, per molt ben imitats qu' estiguen, falsos serán. ¡Oh, inchustisies de la vida! Más cantitat d' artiste vech en un falsificaor qu' en el dibuixant que tranquilament en sa casa treballa... En igualdat de sircunstansies de inchènit y disposisió, aquell té el mèrit en el perill del seu art.

Concha ¡¡Ay, don Práxedes!! Encara com yo no 'l he de denunsiar... Si sabera la polisía les seues idees...

Práxedes Si mos aseguraren la impunitat dels nòstres actes, la humanitat falsificaría y hasta mataría... Pantomima, no més que pantomima la honradés de sèrtes persones. Hiá qui té pòr de falsificar billets y duros y falsifica

llènsos, tríptics de marfíl y racholletes árabes...

Concha Vosté predica lo que no creu...

Práxedes Yo falsificar moneda, no, perque socrie, que si fora pòbre y me garantisaren... Fes la pregunta a tots els que vullgues, y que te contesten sinse hipocresíes... Y lo de la falsificació de les còses d' art, es un espòrt com cuansevòl atre; lo que pasa es que yo no tinc sòrt. Una vòlta tenia un cuadro masa víu de colors pero era talment un greco; no había més que descolorirlo un pòc y enfosquirlo después. El fique al desllunat, al sòl y a la serena..., m' olvide d' ell en dos mesos..., y cuan l' entrí se m' había pasat d' época. Si arribe a tindre cuidao... Cuaranta o cincuenta mil duros trac de lo que me costá dèu pesetes.

Concha Té grasia la còsa. Ja, ja, ja.

Práxedes De tot lo que veus per así, còses autèntiques o per lo menos que tinguen probabilitats de sero, haurán quatre o cinc.

Concha Yo que creía...

Práxedes Ahí tens, pues, el eixemple dels billets y els duros... Aquella imache está pintá per uno qu' encara víu y feta antiga per el prosediment del desllunat.

Concha Eixa no se li pasá de época.

Práxedes No. Aquelles armes están forchaes fa tres aña, soterraes después en una cuadra y descubèrtes fa dos mesos... davant d' un alemá que no va picar.

Concha Això, don Práxedes...

Práxedes Sierra Morena, Concha, Sierra Morena; no te tornes arrere. Pero, mira,

no se pòt evitar y els estranchers pareix que hu vòlen aixina.

Concha ¿Y eixe tríptic tan bonico?

Práxedes També está confesionat de quatre díes. Lo que ocurrix es qu' els norteamericáns, que pagaben antes estes còses com prínsips, ara, cuan veuen un marfil y òlen qu' es de Valensia, no donen ni un sisó.

Concha Pues fan bé. Y totes les racholetes que ha portat eixe hòme...

Práxedes Acaben d' aplegar... de la fábbrica. Son racholetes dels sigles quinse y dèset, encara calentetes. Asò es, relativament, fásil de fer, y venut a peses es negòsi. Abáns les iglesies, alguna alquería y tal o cual casa, eren riquísima cantera; pero ara s' han agotat y resulta més barato fabricarles de nou.

Concha ¿Y no li remordix la consènsia?

Práxedes De falsificar pernís y llonganises tindria remordiment, per si en una d' eixes falsificaciònns envenenaba a algú; ¿pero d' asò?...

Ix el CRIAT per según esquèrra, crusa la essena, saluda y fa mutis foro.

PACO, per según esquèrra, portant en les mans un tasó de café en llet y micha tostá. Ve tararechant un cuplet de mòda,

Paco Hola, papá. Bòn dia Concha. (Besa a PRÁXEDES en el front.

Concha Intencionadament) Buenas... tardes.

Paco Asò es el desdichuni.

Concha Amostrantli el rellonche pulsera) Y asò... son les dotse... y tacó.

PRÁXEDES fa sonar el timbre, anant cap al foro.

CRIAT, per el foro, dreta.

- Criat   Señor...
- Práxedes   Vine y me destaparás uns caixóns.
(PACO fa a CONCHA un signe de preguntat.)
- Concha   Una fornaeta de rachòles.
- Paco   Dónat presa, papá, de buidar la mercansía abáns de que aplegue la mamá.
- Práxedes   ¡Pòbra mamá! Si es més amant de les antiguetats que yo.
- Paco   Papá, tú tan bromiste com sempre.
(Mutis PRÁXEDES, seguit del CRIAT, per la primera esquerra. PACO, molt displisent, se senta y, aprofitant com a taula cuansevol cadira o moble, posa en ell el tasó. Fuma y se desdichuna, tot a l'hora, y li oferix, dragradament, a CONCHA un pitillo) Son molt fluixos; ¿ne vòls?
- Concha   ¡Quín cap el teu! Ya fa més de set hores que has eixit del Ba-ta-clán, y encara te dura el reguiñ... M' has confundit en una d' aquelles...
- Paco   ¿T' has ofés?
- Concha   Tindría tan pòc coneiximent com tú, si m' ofenguera.
- Paco   Chón y Lupe fumen, y no han chafat may un cabaret.
- Concha   Pero el presentixen. Y elles al costat de les... atres, les que hu pareixen son Chón y Lupe.
- Paco   Concha...
- Concha   Mentira, ¿veritat?
- Paco   No, tens raó.
- Concha   Díus lo mateixet qu' el teu papá: que sempre tinc raó; pero...
- Paco   ¿Ya habéu fet les paus la mamá y tú? Yo crec que la còsa no va tindre chens de importansia. La mamá, que díu sempre les còses en tráctic: —Concha, tú en esta casa no tens atra obligasió més que obedir. Así ningú

opina més que yo.— Ya veus, tots entràbem en la amonestasió; hasta el papá, que se cusqué la boca y no digué ni pío. Si tú eres com una chermana meua, y Chón te vòl y la mama te vòl també. Y per a el papá hu eres tot. Té més confiansa en tú qu' en mosatros.

Concha
Paco

¿Parlem d' atra còsa?
Que no eres rica y así feres el núu... No té importansia. Més te debem a tú que tú a mosatros; l' orde que has posat en moltes còses.

Concha
Paco

Sobre tot en la teua vida.
La meua vida... ¿Es cuidaren mos pares de la meua vida? El papá sempre s' ha estimat més una anella antiga de pòrta, que a mí; y la mamá ha segút més Presidenta de cuansevòl Asosiasió, que mare. Ha demostrat més empenho en salvar les ànimes dels atres, que la de son fill. Tú pergueres a tos pares; pero yo no 'ls he conegut.

Concha
Paco

No digues eixes còses...
Y no més hiá que una martir en esta casa: tú. Bé se còbren tots l' òbra de caritat d' arreplegarte. No tingueres pròu desgrasia de pèdre als teus; encara t' esperaba la limosna y la contínua advertència de que te la fan.

Concha
Paco

¡Paco!...
Estigueres un pòc fòrta, pero... eres casi una carabina y... a voltes, una criá.

Concha
Paco

Parlem d' atra còsa...
Pòc a pòc, aquella familiaritat s' aná perdent, y la qu' era mamá per a tots, fon per a tú doña María; Chón ya no es ta chermana, y yo, quisás

- no tarde molt en ser el siñoret Paco.
 ¡T'indría gracia!
- Concha Bueno y' ha pasat tot. ¿Tú per qué vingueres a la matiná?
- Paco Bah, bah, bah, baaah...
- Concha ¿Per qué fas eixa vida? Tú no eres roín, y les apariènsies disfrasen el teu còr. Eixa vida que pòrtes te òbri dos sendes... a quina més fatal.
- Paco Mira, no estic per a sermóns. Si vòls ensayarte, sermonecha a un atre, que a mí no.
- Concha Que no he de conseguir res, ¿veritat?
- Paco Lo que has de fer es donarme una copa d' eixa antiguetat de Málaga que tens per a les ocasións y els... pesars, que m' has disgustat un pòc.
- Concha ¿Vi? Per a tú, ni gota. Te fa mal.
- Paco Cuansevòl diría que m' emborrache.
- Concha No; pero te sents optimiste, y...
- Paco Bueno, pues, adiós.
- Concha La casa, si caiguera, fill, sería un milacre que te pillara. Y a estes hòres, ¿aón vas?
- Paco A comprar optimisme. Ja, ja, ja.
 (Mutis foro.)
- Concha Paco, Paco, así está... Chas no t' en vaches... Y ell també té raó. Yo perguí a mos pares, pero ell no 'ls ha conegut. ¡Quína vida, Señor, quína vida!... (Pausa) Y, a mí, ¿qué m' impòrta? Que fasa lo que vullga, que s' emborrache, que chúe, que trasnoche... ¡Y a mí, qué! Al fí será com tots.

La DONSELLA, per el foro.

- Donsella Don José... el anticuari, busca al señor.
- Concha ¡Ah, sí! Pepe «El Gallego». Ara avisaré a don Práxedes. Que pase.
 (Mutis DONSELLA, foro.)

Don PRAXEDES, per primera esquerra.

Práxedes Ajajá.

Concha El seu amic Pepe «El Gallego», ha vingut a ferli una visita. Ahí el té. ¿Continúe fent papeletes del catàlego?

Práxedes Dels cuadros no més.

Per el foro, PEPE «EL GALLEGG», que porta el cap faixat. Fa una profunda reverència a CONCHA.
Esta fa mutis terme dreta.

Gallego En profunda reverència) Don Práxedes...

Práxedes Hòme, ya era hòra de que li vera el pèl. ¿Y aixó del cap?

Gallego Así está la tardansa. Gajes del ofisi. Fon al visitar un' alquería. Com els llauraors son tan mal pensats... Al anar a guardarme el mocaor se m' engancharen unes polques que había damunt la taula... El llauraoret..., bueno, no vullga saber el escándalo que armá figurantse que hu había fet a pòsta per a robárliles... Y yo, inosent... Abreviant... En un garròt lliriano m' obrigué el cap com una mangrana... Trenta sis punts, don Práxedes.

Práxedes Che, Pepe, en la Bolsería, en menos punts li fan a uno una pesa.

Gallego Pues a mí me la desferen. Y vacha uno a convenser a la chent..., ni als gosos de la redolá... Desde aquell día no puc pasar a un kilómetro de distancia sinse que me lladren.

Práxedes Hòme, té gracia.

Gallego Pues a mí m' en fa ben pòca.

Práxedes Es un dir, Pepe.

- Gallego Ya, ya... Si no m' había molestat.
- Práxedes Caram, Pepe. ¿Pòrta algo?
- Gallego Per vosté fiu la eixida...
- Práxedes Pues, pasènsia... Atra vegá será; més pergué vosté.
- Gallego No; encara hiá alguna coseta...
- Práxedes A vore.
- Gallego Este esmalt...
- Práxedes ¿Es dels que s' enredren en els mo-caors?
- Gallego ¡Qué bromiste es vosté, don Práxedes! Esta compra es una ruína. ¡La chent té un espabilo ara!... M' el acaba de vendre un hòme en molt de mistèri.
- Práxedes A vore si es de alguna imáche...
- Gallego Crec que no.
- Práxedes ¿Cóm li diuen?
- Gallego Síncsentos pesetes.
- Práxedes Atra vegá sera, chermanet. Ya sap vosté que no tinc molta afisió a les chòyes. Si me prenguera churament de les que té la meua señora, no li hu sabría dir.
- Gallego Pues anem a un' atra còsa. (Trau unes borles doraes) Ya van quedant pòques com estes. Son d' òr fí.
- Práxedes ¿Quín guió s' haurá quedat sinse borles?
- Gallego Vosté sempre de bòn humor. Yo no vach a prosesóns. Vinga, baratet; a peseta la pesa.
- Práxedes Apárteles. Aixina ya se pòt entrar en tractes.
- Gallego Quedes el esmalt.
- Práxedes Si no rebaixa molt... Y li 'l compraré per a la señora... Sempre es bò tindre algo per a regalar a les señores cuant se presentix una batalla campal. Es de les més elementáls llisóns d' estratèchia.

- Gallego No se parle més. Sincuanta duros.
Práxedes Encara no me convé. Preferixc la batalla campal. A un atre asunt.
- Gallego Esta pistòla. Un duro.
Práxedes Me la quede.
- Gallego ¿Y este relicari? En òsos y tot. Es de plata. Quinse pesetes.
- Práxedes Ya va puchant masa. Dèu pesetes.
Gallego De vosté es. Una pipa.
Práxedes No es llecha. ¡Quína tentasió! ¡Fumar en pipa! Sempre he fumat en pipa; pero hu tinc prohibit.
- Gallego La salut primer.
Práxedes Ca; es prescripsió matrimonial. La meua señora... ¿Qui no dona gust a les señores?
- Gallego Es natural. Pues no fume. Tíngala com antiguetat. Li advertixc qu' es una alhaja y una ganga. La que fumaba el terser de los siete Niños de Ecija. Com qui diu... casi de la familia...
- Práxedes Pepe...
- Gallego Casi de la familia d' un' atra que vaci vendre ahír a un inglés per cuarenta duros. ¿Vosté podría imachinarse, don Práxedes, que yo?... Vamos, don Práxedes... Deu me lliure... Mire, li regale la pipa.
- Práxedes No se sofoque, hòme. ¿Cuánt val la pipa?
- Gallego Si li la regale.
- Práxedes Pues moltes gracias. Li asèpte el regal.
- Gallego No tinga asco, que la boquilla es nòvá.
- Práxedes ¡Quína tentasió!
- Gallego Tabaco de contrabando y de confiansa. Dotse pesetes la lliura.
- Práxedes Tot sera que li compre l' esmalt.

- Gallego Vintisine duros. La última paraula.
- Práxedes Quinse.
- Gallego De vosté es.
- Práxedes Fa com els chinos. En donarli prèu de una còsa, eñforna en seguida.
- Gallego ¿Qué vach a tratar igual a un amic que a un desconegut?
- Práxedes Duga, pues, el tabaco. Tenint el esmalt ya no li tinc pòr a doña María.
- Gallego Este llèns. Bonico desnut. Sent pesetes.
- Práxedes Lladre... ¡Cóm se coneix que sap les meues debilitáts! M' el quedaré en una condisió.
- Gallego Diga. (PRAXEDES li fa una escolteta) Fet, don Práxedes. Si no té res de particular. Desde que no mos vérem, allò ya s' ha fet antic. Ara tinc una direcsió...
- Consulta en un bloc de notes, li diu algo a la orella y don PRAXEDES se posa tot caldós.
- Práxedes ¿Diu que terser pis?
- Gallego Terser pis.
- Práxedes En estos negòsis ya no mos agrauen les antiguetats.
- Gallego La Guèrra Europea marca época. Totes les que naixqueren en mil nòusents catorse..., *bocato di cardinale*.
- Práxedes ¡Ay, Pepe!... ¡Y cóm se rechuvenix uno al parlar d' estes còses! Ompligam la pipa. Ya me sent fòrt contra tots els caprichos familiars... Ya li enviaré a casa unes cuantes racholetes que m' han dut huí d' un derribo.
- Gallego No dic que la notisia no valga; pero vosté es amabilísim.
- Práxedes La notisia no val unes cuantes racholetes, sino tot un chapat:

Per el foro, MARIA, CASTA, CHON, LUPE,
FELIX, ESTANISLAO y LLUIS.

Casta ;Qué predicaor María!... ¡Un pico de oro!

María ;Qué olor a colilles! Milacre fora qu' el meu señor no dansara per así.
(A PEPE) Buenas.

Gallego Als pèus de vosté, señora.
(Gran reverensia.

Fèlix Práxedes...

Práxedes Casta, Fèlix... Qué polla t' has fet, Lupe. Cóm mos envellíu, chiquetes...
¿Y eixos estudis, Estanislao? ¿Cuán es això de tirar uno a la càrsel?
¿Y el teu cosí Lluís, cuán firma la primera papeleta de defunsió?
(ESTANISLAO y LLUIS, molt serios.

María A PRAXEDES) Ves, ves; ya m' has posat pròu en ridícul. Apaga eixa pipa.
(PRAXEDES se fica la pipa en la bolchaca.

Gallego Doña María, don Práxedes... Señors...
En permís de vostés me retire.

María Es vosté molt dueño.
(GALLEGO fa mutis.

Estanis. ;Quín tipo!

Lluís ;D' aón haurá eixit això?

María No sé lo que me pasa que, al vore a este hòme per así, tots els ñervis me se pòsen de punta.

Fèlix Contemplant el desnud, lo mateix que LUPE y CHON).
Es una òbra de art.

Casta Es una porquería... ¡Lupe!

Lupe Mamá. Y qué empeño en que vixcam a la antiga.

Chón No vech que tinga res de particular... y menos sent un desnud de dòna... Si fora de hòme...

- Casta Si fora de hòme... Este Práxedes está condenat. El sermó del P. Fusté estava que ni fet per a ell.
- Estanis. *Donant tabaco a les chiques).* De cada día me pareixen els sermóns més aburrits.
- Chón Y a mí també.
- Lupe ¡Quín lujo, chica!
- Casta Tenim un disgust, Práxedes...
- Práxedes ¿Han mòrt a algú?
- Casta Que María ha perdut un broche d' esmalt en la iglesia.
- Práxedes Per qué has anat a la iglesia.
- María ¡Quín eixemple!
- Práxedes Si me deixes, encara que siga una vòlta, dèu minuts tranquil, te regale una còsa per a compensarte de la pèrdua.
- Lluís Estos misioneros l' han pegá en l' infèrn. Tot es fermos pòr als qu' estem baix.
- Chón Mos prenen per moñicòts.
(Riu el grupo de la chent chove.
- Práxedes Mira, santa, y digna esposa... Encara pensa el teu Práxedes com en vespra del casament. Chas... Sincses pesetes me còsta y regatechar molt.
- María ¡¡Ay!! ¿A quí has comprat asò?
- Práxedes A Pepe «El Gallego». ¿T' extraña?
- María Qu' es el meu, el qu' he perdut en la iglesia.
- Práxedes Pues, ya el tens. El cas s' explica fasilment. Algú que l' ha vist en tèrra y el pòbre no s' ha preocupat de fer indagatòries, que sempre son calfaments de cap, y li 'l ha venut al «Gallego».
- María En quína chent te relaciones. Pepe «El Gallego»... Vacha una personalitat...

- Práxedes Això tú, que al anar a la iglesia no saps si el que s' achenolla al teu costat es un *querubin de los coros* del Señor, o desendent, en línia directa, de Jaime el Barbudo.
- María Quína olor a colilla...
- Práxedes Manos limpias.
- Casta Son els chics.
- Práxedes Y les chiques.
- María Yo creía...
- Práxedes Ara ya te conformes. No sent yo, encara que siga la teua filla. ¡¡¡Chón!!!
- Chón Papá.
- Práxedes ¡¡¡Chón!!!
- Chón Ya estic así, papá.
- Práxedes A MARIA) ¿Te pareix bé?
- María No, pero... ¿Va a desentonar en la societat?
- Práxedes A CHÓN) Cuan te s' acabe el egipsio, òmplis esta pipa y te la fumes.
- Chón ¡Qué gracia tens, papaito!... ¿Habeu sentit quínes caigudes té papá?... Anem, anem a vore si han portat els disfrasos y a pendre un *cocktail* en la *sèrre*.
- Lluís Aseptat. Tens molt de talent. Encara pòt ser que me desidixea a casarme en tú.
- Chón Fuch, que te marecharás.
- Lupe Yo 'l vulle de Chinebra.
- Lluís Yo més fluixet, si no me mareche.
- Chón El hòme es dèbil...
- Estanis. Yo pendré, pues, un refresquet de plátano o grosella en sifó .. (Mutis foro, riguentse, CHÓN, LUPE, ESTANISLAO Y LLUIS.
- María ¡La chent chove está pòc moguda que digam en el ball de traches dels de Michavila!
- Casta Qué piadosos son els de Michavila y qué bé saben quedar en les seues festes.

- Fèlix   ¿Este cuadro es de Cervantes?
- Práxedes   ¡¡Eh!!
- Fèlix   Que si este cuadro es de Cervantes.
- Práxedes   No gastes bromes, Fèlix.
- Fèlix   ¿He dit algo en broma?
- Casta   ¡Ay, Fèlix, Fèlix!... Cervantes era escultor. Això es a lo que se referix Práxedes, que no era pintor.
- Práxedes   (¡Qué cultura!) (A FÈLIX, irònic) No, no es de Cervantes; es de Lope de Vega...
- Fèlix   Convensut) ¡¡Ah!!
- Práxedes   Después de chutar) ¿Cóm van eixes conferènsies, Casta? ¿Hián molts pòbres?
- Casta   Cuan una s' enrecòrda del esplendor d' atres époques... Per a atendre a totes les visites de la Conferència usaba el coche. Entonses había més pòbres. Donaba gust...
- Práxedes   Pareix que hu digues en sentiment.
- María   Casta se referix a la pietat...
- Casta   Sí, això.
- Práxedes   Y vaya que sí. ¿A qué se dedicaría molta chent si no hi haguera pòbres? ¡La fam organisa tantes presidènsies!
- Fèlix   Ara si que eres bromiste. Hu díu per mosatros, Casta.
- Práxedes   No hiá según intensió.
- Fèlix   Son dos presidènsies nòves. Casta, de la «Santa Cruzada del Hogar». Inquirir la moralitat en els matrimoniis, constituintse en detectives dels casats. Algo nou, atrevit y de grans sacrificis...
- Práxedes   Y de grans garrotaes, també.
- María   Apart a PRAXEDES) Un pòc més d' elegància... (A CASTA) ¿Y la presidència de Fèlix?

- Casta Eixa sí qu' es en consonansia de la época.
- Fèlix President del «Santo Celo Masculino».
- María No aplegue a comprendre...
- Casta Ben sensillo. Abáns eren els hòmens els que seduïen a les dònes, y s' oía dir: «Pòbra chica: ha tingut una desgrasia en el novio»... Ara se van posant de tal forma les còses que, si Deu no hu remèdia, dins de pòc serà al revés. Y per a protechir y casar als pobrets hòmens abandonáts, s' ha instituit el «Santo Celo Masculino».
- Práxedes Molt en consonansia en la época.

Per la dreta CONCHA.

- Concha Perdonen... No sabía que estaben así. Apropòsit, don Práxedes... ¿Comense les sèdules de la serámica?
- Práxedes Encara no, que vulle ordenar unes nòtes.
- Concha No les anaba a fer ara. Crusaba el saló per a alvansar... Anaba a donar unes ordens al servisi. En permís de vostés (Mutis foro).
- Práxedes Val un impèri esta chica. ¡Té una cultura! (Per FELIX). De una ullá te sap dir si un cuadro es de Cervantes, Moratín o Lope de Vega.
- Fèlix ¡Quíns pintors aquélls!
- Práxedes (Arrea, que no es dona per vensut).
- María ¿Habeu vist en quín orgull ha pasat?
- Fèlix Y que s' ha fet molt guapa... ¡A quíns perills haguera estat abocá si no arribeu a arreplegarla vosatros!

- Práxedes Val molt...
- Fèlix No está mal, no está mal.
- María Millor seria que fora menos culta y més humilde.
- Casta Y casi s' en anem sense parlar de lo que tenim que parlar.
- Fèlix Sí, señor; de lo que tenim que parlar.
- Casta De Paco.
- María Y de Lupe.
- Práxedes Pues, Paco... ¿Y a Paco se li ha dit ya algo?
- María Vosatros els hòmens no enteneu d' asò ni una paraula.
- Práxedes Sí, yo no entenc ni una paraula.
- María El meu fill...
- Práxedes El nòstre...
- María Es un pòc divertit... Còses de la choventut... Pero es bò... D' aixòestic yo segura. Y procurant les mares...
- Práxedes Y els pares...
- María Les mares... El chic portará un bòn pasar...
- Casta Y Lupe, també.
- Fèlix Falta contar en els interesats...
- Práxedes Y torne a dir: ¿Se sap si els chics han pensat?...
- Casta Ni falta que fa.
- María No fases cas de mon marit. Acostumat a tractar en còses velles, no té chens de modernitat...

CHON, LUPE, ESTANISLAO y LLUIS, per el foro.

- Chón Té el cuiner una ma arreglant *cocktails*... Lupe y yo encara ham repetit. Lluis no li ha pegat ni dos chuplaes.

- Lluís Si estava tan fòrt... Se li 'n ha anat al cuiner la ma en la chinebra.
- Lupe Chón y yo les més valentes.
- Chón ¡Vixca el *sexo fuerte*!
- Estanis. ¡Bravo, bravo! Moltes gracies per el piropo.
- Chón El *sexo fuerte* som mosatros. ¿Que tú qué te creíes?
- Estanis. Yo, res.
- Fèlix ¿Tú també has pres *cock-taii*?
- Estanis. Yo un plátano en sifó, papá.
- María ¡Qué bòn chic!
- Práxedes Fills d' estos n' hián pòcs.
- Casta L' ham tingut tan delicat...
- Práxedes A vore, Fèlix, si el «Santo Celo Masculino» té que actuar per primera vòlta en Estanislao.
- Chón Mamá, qué rabia, no han portat els disfrasos.
- María Per a que un' atra vòlta se mos occurrisca mudar de modista. Que vacha después la donsellà a per ells.
- Práxedes Sí que sería una feta...
- Casta Bueno, mosatros s' en anem... S' entreteníem esperant a Paquito... No falteu esta nit...
- Lupe Y el pillo, Deu sap per aón estará fent cantonaes...
- María A PRAXEDES) Y encara díes si els chiquillos... (A CASTA y LUPE) No sería difísil que haguera anat a la Residència a visitar al P. Fusté. Com anit se sentí un pòc indispòst y no ha anat huí al sermó... Son molt amics...
- Práxedes ¡¡Arrea!!

PACO, per foro, borracho, acompanyat per el CRIAT

- Paco ¿Tú veus com sí qu' he sabut vindre?
«Ba-ta-clán. Todos los días sincuen-

ta artistas variadas... del más acreditado género verdulero».

- María ¿Qu' es asò, Paco?
Práxedes Apart a MARIA) Que ve de visitar al Pare Fusté. (A son fill) Paco, no hu comprenc.
Paco A CASTA) ¡Hola! La bella Florisel... Estrella de estrellas... Más vermut... ¡Oh, la, la!... Hip, hip, hip... ¡Hurra!
Fèlix Que s' ha tornat loco. Crideu a un meche.
María Yo estic sofocá... Sabreu perdonar... ¡Paco!... ¡¡Paco!!!
Paco A CHON) La escultural «Rosa de Musgo».
Chón Mos estás posant en ridícul.
Paco ¡Eh!... Ja, ja, ja... (A ESTANISLAO) Més champaña, camarero... Vosté perdone, señorita; l' había confundit en el «garçón».
Estanis. Asò acabará mal. Mos pegará.
Lluis Sí, sí, anemsen.
Paco ¡¡¡Que la saque, que la saque!!!
Casta Pero, ¿qué diu este chic?
María ¡Quín sofoco!...
Casta Despedintse) Si acás nesesitáreu algo...

CONCHA, per el foro.

- Concha La modista que ha portat ya els disfrasos.
María ¡Y qué oportuna eres sempre!
Concha Pero, ¿qué pasa?
Práxedes El Diluvio Universal.
Fèlix Si ocurrira algo, no teniu més que cridar per teléfono. No será res, ya voreu... Pòbre chic.
Paco ¡Bravo, bravo, bravo!... Que se repita... Moriles, camarero...
Estanis. Que mos pegará. Anemsen.

- Lluís   ¿No portará michi tauló?
- Estanis.   Tota una viga.
- Casta   A FELIX) Disimula... Es qu' está borra-
cho... (A MARIA y PRAXEDES) Y ya hu
sabeu; si pasa algo..., Deu que no hu
fasa..., un tòc de teléfono y venim
en seguida.
- Lupe   A CHÓN) Adiós, chica, y que no siga
res. ¡Pobret!
- Estanis.   Adiós.
- Lluís   Adiós.
- Fèlix   Adiós. (Mutis CASTA, FELIX, LUPE, ESTANIS-
LAO y LLUIS, per el foro.
- Paco   ¡Viva la Liga de inquilinos y la Cá-
mara arrocera! ¡¡Viva yo!!
- María   Mal fill, descostat. Mos has posat en
ridícul. Quín bochorno... Asò me va
a costar...
- Paco   Que s' alse la estora... Camarero...
Camarero... Vermut con amargo...
- Concha   (No ¡l debía haber deixat anar...)
- María   Ahí tens la teua òbra, les teues com-
plasènsies, la teua defensa... ¡Malaída
l' hõra. qu' entrares en esta casa!
(Mutis foro.
- Concha   Doña María...
- Chón   La mamá té raó... Y huí, primer día
de Carnistòltes, sinse anar al ball.
Perque no hiá que pensar en disfra-
sarse... (Mutis foro.
- Concha   (Lo que hu pensaríeu vosatros...)
¡Don Práxedes!...
- Paco   ¡Viva la Pepa!...
- Práxedes   No vullc desbaratarme fentli sentir
la meua autoritat de pare... M' en
vach. (Mutis dreta.
- Paco   Que se repita, que se repitaaa...
- Concha   Paco, Paquito..., fill meu... Si no fora
per tú, ¿cóm había d' estar ni un
minut més en esta casa?

Paco Bravo, bravo... Guapa..., guapa...
Concha Séntat, séntat... estás suant... Séntat
y descansa... ¿Per qué fas això? ¿Per
qué beus?...
Paco Ya casi sinse forses) Viva el amor libre...
Abajo...
Concha Tots s' en han anat ya... S' ha acabat
la funsió, Paco... Tanca els ulls y yo
te cantaré per a que t' adòrgues...

TELÓ PAUSAT

FI DEL ACTE PRIMER

PANTOMIMA

ACTE SEGÓN

El mateix decorat qu' el del primer acte. Son les dèu de la nit del día sigüent.

Al alsarse el teló están en essena MARÍA y CHÓN.

- Chón   ¡Quín segón día de Carnistòltes se mos espera!... ¡Adiós ball huí també! ¡Quína rabia!
- María   No, filla. Yo t' asegure que anirás al ball. ¡Qué diríen els de Michavila! Hi hauría per a no mirarnos més en la cara. Y además la murmurasió...
- Chón   D' eixa no mos podem escapar. Don Félix y doña Casta ya els haurán enterat del escándalo. Cóm se presentem... Será la comidilla d' actualitat la essena d' ahír en esta casa...
- María   No hu cregues. Còses de la choventut modèrna y alegre. La nóstra

sosietat perdona en seguida eixes faltes. Si haguera ocorrit entre chent baixa..., de pòc més o menos...; pero entre mosafros... Per a tot se vòl distinsió; hasta per a... alegrarse. No te preocupes.

Chón Creurás, pues, que es distinguit emborraeharse...

María No diré tant..., y ya me guardaré pròu de tindre davant de Paco esta conversasió... Pero entre ton chermá y Estanislao, que no pren més que grosella o plátano en sífó, me quede en el meu fill. Paco es un hòme.

Chón Mamá..., tú vòls dir...

María Que no m'agraen les còses a miches. Y..., vamos, no hiá per a tant... L'hòme deu ser hòme y fer olor a hòme. Deu beure, fumar...

Chón Y te molèsta la pipa de papá.

María El papá... es anticuari, y un anticuari es un bieho raro, algo apolillat, com les tèles que compra y els cuadros y la serámica que falsifica. El papá no es modèrn... Si al manco ompli-guera la pipa de tabaco inglés..., si fumara egipsios...

Chón Pòbre papá...

María Pòbre papá, pòbre papá... Mos té ficas en esta casa com uns obchèctes de Museo, y si per ell fora, portaríem polisó y s'allumenaríem en òli. Mira quína ridiculés de saló; per totes les parets, trastos, y aixina lo demés de la casa. Fijat en els salóns de les nòstres amistats... D'estil alegre..., molta llum. Asò pareix un sementèri, aon els cadáveres esti-gueren amostrats.

Chón ¡Qué pòr, mamá!

María En atra época no dic que no se portara esta decorasió. Els salóns dels de Michavila... Uno inglés, atre turc, saló árabe...; tots alegres, de colors agradables...

Chón ¿Voldrá vindre Paco esta nit al ball de traches?

María Clar que sí. Ell es molt hòme y molt modèrn.

Chón Qué vòls que 't diga...

María Ell vindrá; estic segura.

Chón Desde ahír, tot cuant nesesita li hu demana a Concha. Ella li ha servit hasta el desdichuni. Els criats diuen que no s'ha chitat en tota la nit, velantlo a la pòrta del seu dormitòri. Y asò, mamá, mos fa pòc favor. Qué cursi y qué ridícul... Cada vòlta que la servidumbre s'ha tro-pesat en mon chermá per els cor-redors, sonríu y se fa escoltetes. ¡Qué vergoña!

María Pòts créurem. Concha me donaba llástima abáns, y hasta arribí a pèndreli cariño. S'ha criat en vosatros... Fíu un' òbra de caritat arreplegantla al morir sos pares...; pero ara han aplegat a tal extrem les còses... Bueno, ya vorem.

Chón Yo li estic seria, mamá, y tú no deus estar manco. Eixa gata moixa me pense que se pòrta la seua combina en el teu fill.

María Déi'xam riure... Paco es molt modèrn, té un gran capital y més gramática parda que dinés encara. Pues no mos faltaba atra còsa. Entonses sí que se divertiría la bòna societat fent comentaris. «La historia de una muchacha pobre o Concha la afortunada». ¡Bonico títul de una novèla per a distraesió de porteres!

CONCHA, per el foro.

- Concha   Doña María...
- María   ¡Ah! ¿Eres tú?
- Concha   Don Fèlix pregunta per teléfono si se tròba Paco més aliviat... Y que si esta nit pòden contar en vostés per a anar al ball.
- María   Pòsa la comunicació en este aparato.
- Concha   Ya está.
- María   Al teléfonoj. Fèlix..., digues..., digues... Sí..., sí...; ya está be. Allò no tingué importansia... Sí..., un pòc de febra.
- Chón   Mos estás posant en ridícul, Concha.
- Concha   ¿Yo?
- Chón   Sí, tú; feste la desentesa.
- Concha   Explicat.
- María   ¿Eh?... Estém parlant, sentral... Diga, diga...
- Chón   Tota la nit te l' has pasat a la pòrta del dormitòri de Paco; t' han vist els criats, y eixos canalles s' òmplin la boca fent comentaris.
- Concha   ¿Y qué?
- María   ¡Sentral!..., sentral!...
- Chón   Tú dirás si la còsa está be y desent.
- Concha   Está millor, pues, fer lo que féreu tots: abandonarlo...
- María   Que estem parlant, sentral, que estem parlant... (Quína delisia el teléfono. Com van a posar el automàtic pronte, estes telefonistes vòlen fer una bona despedida).
- Chón   Mos has posat en berlina a tots..., y això está millor. (Mutis per el foro.)
- María   Hola, Casta... Sí, molt be... Ya li he

dit a Fèlix...; un pòc de febra...; lo de sempre... No té importància. (CONCHA inicia el mutis per foro. MARIA. que hu advertix, diu chirantse y tapant la bosina del telèfono:) Espérat un pòc, que tenim que parlar. (Al telèfono Molt lluit ei ball, ¿no?... Es natural que mos trobaren de manco... Ya mos escusaríes... Com no s' han vist este matí en la Compañía... ¿Cóm ha estat el predicaor?... Clar, com sempre... Sí que me sap mal... Pues més calguera... Ya hu crec... No faltarem... Anit no pogué ser... Feste càrrec... ningú se va chitar hasta que no li amainá la calentura... Tú eres mare y te donarás conte...

Concha
María

(Me indigna este sinisme)...

Sí, sí; també anirá Paco... Molt ben pensat; vos esperarem así... Clar... Ara mateixa... Son ya les deu... Pero... (Transició). Bueno. Ya mos han tallat la comunicació atra vòlta... Sentro... Sentro... ¡Sentro!... ¡Bah!... No vulle criar mala sanc. Ya faré la reclamació... (Pencha el auricular y li diu a CONCHA). No té ninguna importància lo que vach a dirte... Que pòts chitarte cuan vullgues. Es algo pesat cuidar a un... malalt tota la nit.

Concha
María

Doña María...

En mordasitat). O, si hu preferixes, te disfrases de niñera y t' en vens en mosatros per a cuidar a Paco...

Concha
María

Doña María...

Sí, doña María... Molt de respècte, pero molt pòca... Estic enterá de lo d' anit, de lo que saben tots..., de lo que hasta els criats comenten... ¿Qué te pensabes que no anaba a saberse?

Concha

Ni me vach amagar ni pensí negaro.

- María Es dir..., qu' encara mereix una recompensa la teua acció...
- Concha ¿Cuidar de un malalt, es pecat?
- María A un malalt, no, que Paco no estava malalt, be hu saps tú. Y encara que molt me dolguera, perque soc mare, vullguí donarli una llisó en el meu aparent abandono, en l' abandono de tots els seus.
- Concha Un borracho també es un malalt, doña María; es un chiquet malalt que nesesita més encara de nòstre cariño.
- María Es una taca en la familia, y que tú, en les teues asiduitats, contribuïres a la seua perdisió. Tú te sabrás el convòy que te pòrtes; pero t' equivoques.
- Concha ¡Qué dur es el pá de la limosna!
- María No te dic yo tant per a que te pòses aixina. Lo únic que te tire en cara son les condesendènsies que sempre tingueres en Paco, y ell en tú s' ampará perque el defeníes y li cubríes les faltes. No t' atrevirás a negaro.
- Concha No hu negue. Pero vosté reconega que desde chicotet, perque tenia aquelles travesures, tots eren a dirli: «Mira qu' eres mal, Paquito... Tú no pararás en bé... Eres un dimòni...» Y Paquito no fea atra còsa que acostumar-se a eixa idea de maldat y procurá chustificar aquella fama. No era roín; el feren roín, que no es igual.
- María Voldrás suposar que yo tinc la culpa.
- Concha No acuse a ningú.
- María Pero t' has deixat entendre. Sa mare té la culpa, ¿veritat? Sa mare, que per a correchirlo y donarli una bòna educasió el va ficar intèrn en els Chesuites.

PRAXEDES, per la dreta.

Práxedes (Que ha oït les últimes paraules. Sinsse el meu paréixer, be hu saps... Y no dic que allí l' hachen enseñat a emborracharse ni a frecuentar cabarets..., encara que sí que dic que la masa disciplina l' indisipliná al vores lliure... En el colèche estava llunt de sos pares, María, qu' eren els únics indicats a educarlo. Cuánts y cuánts pares, no sabent educar a sos fills, tróben la seua comoditat y creuen descarregar la consènsia, confiantlos a qui, per a cumplir en eixe sagrat ministèri, se titulen pares sinsse sero.

María ¿Pero qué diu este hòme?... Eres..., anticuari.

Práxedes Eixa es la teua suprema raó y el teu insult.

María Ya me imachine la educasió que hagueres donat a ton fill: una educasió de..., chamaribero.

Práxedes Casi casi, preferirás que siga un golfo.

María No, señor..., anticuari. Pero el teu fill se casará y portará un' atra vida. Tóts els que han portat una vida com ell, fan millors casats.

Práxedes Cuentos y faltòries...; tot això son cuentos y faltòries, María. Lo que so-suirá no hu sabem; de lo actual es de lo que estem segurs. Y lo sèrt en el nòstre fill ara, es que es un golfo.

Concha Es vosté masa dur en Paco, don Práxedes. Ell té un gran còr, y els que tenen un gran còr no son roíns.

Práxedes Sí, un gran golfo en un gran còr.

María Y molt modèrn.

Práxedes Dos estribillos que t' els has deprés en dichòus: per a insultarme, dirme anticuari, y per a disculpar a ton fill, dir qu' es molt modèrn.

María Ya se casará y vorás...

Práxedes Bueno, pues tindrè en conte la llisó. Esta nit no m' espereu en casa dels de Michavila. M' en aniré a cuanse-vòl ballet de micha... capa, m' embo-rracharé, enamoraré a totes cuantes se deixen enamorar y comensaré a posar en pràctica els teus consells... per a cuan me torne a casar, fer un bòn marit.

María ¡Ah!... Ya te guardarás de no vindre en mosatros... No 't penses que has de fer enguañ com l' añ pasat, que t' en anares a soletes, no. Esta nit, del meu brás y vestit de dominó. Agüelo ridícul..., anticuari..., chamarilero...

(Mutis per el foro.)

Práxedes Ves, pòsat serio y vullgues imposar la teua autoritat de *pater familias*... Desinfectem este saló un pòc... (Ompli la pipa y fuma). ¿Per a tú també ha hagut rapapolvo?

Concha Algo.

Práxedes Ya sé que pasares la nit en vela.

Concha ¿También li ha aplegat a vosté la notisia?

Práxedes Sí; pero yo te done les gracias. El teu cariño es l' únic afècte que ha estat present en esta casa. Mes t' aconselle que no te prodigues... El món es molt roín... y els criats son testimònis a sòu...

Concha Siempre els respèctes humans; sempre la pantomima humana alsantse per damunt dels nòstres actes... ¿No s' ham criat chunts com si fórem

chermáns? ¿Y per qué la chermana no ha de acudir a consolar al chermá cuan la desgrasia el visita?

Práxedes Chermana es Chón també.
Concha Y va fuchir, com tots...
Práxedes Com son pare...
Concha No; yo cree que l'esperit de son pare estaba en vela; qui s'ausentá fon el marit de doña María.

Práxedes Díus be. Yo haguera vullgut no habandonarlo; l'ama y señora d'este castell encantat me hu va prohibir. Yo me tinc que acusar de moltes faltes..., de moltes... Pero, ¡quí sap si yo haguera fet millor marit si María no haguera segut tan... moderna!

Concha ¿Y qué ham de fer?

Práxedes Que ròde la bola, ¿no? Mira, vach a comensar a fer estudis de modernitat. Primerament... a probarme el disfrás que m'ha triat la meua dolsa y tència esposa, encara que millor disfrás qu'el que mos obliga a vestir el món... Y después..., ¿quí sap si no li donaré pronte la satisfacció de decorarli totes les habitacions a la inglesa y posarli hasta un llit a la turca... (Mutis per primera esquerra.)

Concha ¿Y es que yo hauré de posarme també una máixquera en l'ánima?

PACO, eixint per la segón esquèrra, acabant de vestir-se de pierròt.

Paco A propòsit, Concha; cusme este botó.

Concha A vore si tinc un ahuller... Negre, ¿no?... ¡Quína máixquera més elegant!...

Paco

Ya escomense a ser bòn chic... Esta nit, al ball de traches... Molt familiar, molt de confiansa, molt aristocrátic, pero aon s' acaba la festa com en l' últim ball de pòrche. Mes les apariènsies se cubriren en una forma ridícula de chent cursi a fòrsa de voler ser distinguida... Esta nit, ara mateixa, farà la entrá Pierròt en el saló. Totes les dames Lluis quinse, les holandeses, les Impèri, maníts y vulgars disfrasos — quína olor de alcanforina se destaca per damunt de la ròsa y el Chipre — anirán, atropellantse, a resibirlo; y chillarán y l' abrasarán com en cuansevól dels balls de més escándalo; y els señors graves, que per res del món, un atre día, desfaríen el ritme de la seua ecuaniminat, esta nit amagarán les seues canes baix la capucha d' un dominó y la sanc aguaitará per els seus ulls, en una inundasió de carnals desichos. (Pausa) Yo esta nit comense la meua rechenerasió, Concha. Y si, al final, la espuma del champaña m' entèla la vista y me sumix en la inconsiència, ningú vorá raere de les meues carcallaes una vulgar borrachera, que a la matiná tots serem iguals y representarem en la farándula aristocrática, molt dignament, els nòstres papers.

Concha

Que aplaudix) He dicho... Pero tú voldrás ferme creure que vas a la fòrsa...

Paco

Abáns, la semana pasá, ahír mateixa..., pòt ser que m' haguera alegrat; huí ya no es lo mateix.

Concha

Estás desconegut... Eres un sant... Si s' entera el Papa, te canonisa.

- Paco Tant com això... Pero sí te diré que desde anit me tròbe cambiat.
- Concha ¿Y a qué es degut?
- Paco No hu sé... Per això mateixa te pre-
gunte: ¿Qué me va pasar ahír?... Sòls
recòrde que prenguí el vermut y...
después... Molta calor...; un núgol
que m' enterbolí els ulls...; de cuan
en cuan algunes imáchens confuses
que me molestaben... y después unes
ales blanques que me feen aire...
Me va sentar mal l' aperitíu, ¿veritat?
- Concha No vullgues que te recòrde eixes
còses...
- Paco Sí, tens raó... (Pausa) Mira, yo voldria
que vingueres esta nit en mí...
- Concha Y sería igual que tots vosatros.
- Paco Tú, sempre series tú, y al costat meu
me guardaries y me sentiría fórt.
Concha, a través de les meues còses,
de les meues locures..., ¿no has tro-
bat res en mí qu' estimar?...
- Concha ¡Ay, Paco!... ¿Per qué me hu pre-
gundes?
- Paco ¿No has pensat may en que podies
salvarme?
- Concha Més qu' he fet per tú...; atraurem
l' òdi de la teua mamá, perque diu
qu' en les meues complasènsies t' he
perdut, y no haber fuchit ya llunt
d' esta casa, per tú, per tú...
- Paco Pòts fer més encara, més...
- Concha ¿Qué? Dignes...

Apareix per el foro el CRIAT y per primera
esquèrra, PRAXEDES, vestit de dominó negre.

Criat Don José, l' amic del señor, aguarda
en l' antesala.

Práxedes Que pase.

(Mutis criat per el foro.)

- Paco   ¿Tú al ball, papá?
- Práxedes   ¿Y qui s' ha penchat per a que tú
també mos acompanyes?
- Paco   Qu' he entrat ya per la bona senda.
(Mutis según izquierda.)
- Práxedes   Yo, igualment, fill meu.
- Concha   ¡Y que diga después doña María que
no hiá modernitat en esta casa!...
- (Mutis foro.)
- Práxedes   Per més que pense y li pegue voltes,
no puc imachinar la forma de donar-
li esquinaso a la meua señora.

PEPE «EL GALLEGO» per el foro.

- Gallego   Santas y buenas... Caram, don Praxe-
des, y qué be li senta el trache... Ha
segut un gran pensament eixe del
disfrás.
- Práxedes   No es meu; es de la meua muller.
- Gallego   Yo creía...
- Práxedes   ¡Chist!... ¡Quina idea!... Vinga así.
¿Qué, hiá negòsi?
- Gallego   Huí no m' he vestit de chamarilero.
- Práxedes   No, hòme. Negòsi de un' atra clase...
- Gallego   Si per això vine...
- Práxedes   S' ha vestit de don Juan Tenorio...
- Gallego   No tant, no tant...; el trache de don
Luis Mejías a sòles. La ròba de
don Juan la té vesté molt ben guañá.
- Práxedes   Hòme, modèstia a banda... ya he tret
la meua part en esta vida...
- Gallego   Pues si ya ha tret la seua part, he
fet mal en vindre...
- Práxedes   Li diré, li diré, Pepe... Corregudes
reals, no; son ara masa bòus per a
mí. De cuan en cuan una vaquilla...,
es atra còsa.

- Gallego Pues vaquilla, don Práxedes, vaquilla.
- Práxedes ¡Chist!... ¿Qué pasa?
S' endú al GALLECO a un extrem del saló y de cuan en cuan muden de puesto.
- Gallego ¿S' en recòrda de lo que parlárem ahír?
- Práxedes ¿De lo del terser pis?
- Gallego Sí, señor. ¡Qué bôna memòria!
- Práxedes Per a sèrtes còses encara queda.
- Gallego Pues, son nòstres... Anirem a la Princesa. Un puesto recatat.
- Práxedes ¡Chist!... No alse la veu.
- Gallego Una d' elles es talment un Murillo, y l' atra un Rubens; un parell de porcelanes; dos marfíls.
- Práxedes ¡Ay, quín gust!... No podem fuchir de les nòstres afisións. Sempre entre cuadros, marfíls y porcelanes... Per a mí el Rubens. Ya sap vosté que tine per la seua tècnica una gran debilitat.
- Gallego ¡Ay, don Práxedes!...
- Práxedes ¡Ay, don Pepe!... Vosté es el mateix dimòni. ¿ còm ha segut això? Còntem

---

Apareix MARÍA per foro y se deté a escoltar, mich amagá.

- Gallego No tenim temps que pèdre, que se mos farà tart. En el carrer espera un taxímetro, y dins del taxímetro...
- María (¡Granujes!)
- Práxedes ¡Están ellos! Dic, els cuadros... (Riu.)
- María (Ecoltaré hasta el final).
- Gallego ¡Y quíns cuadros!...
- Práxedes Y les porcelanes... (Riu més a gust.)

- Gallego   ;Y quines porcelanes!
- Práxedes   ¿En absoluta reserva?...
- Gallego   Rodechat del mistèri més gran.
- Práxedes   Bonaparte al seu costat, un cadete.
- Gallego   En lo de conquistaor...
- Práxedes   Tòquem les mans.
- Gallego   Está tremolantse... Donemse presa.
- Práxedes   Si, tremolantme... y casi no puc mòdrem...
- Gallego   Ánimo, don Práxedes, y que no se diga de la nòstra hombría. Per algo som hòmens d' experiència...
- Práxedes   De molta experiència. Je, je.
- Gallego   Que no se pòse en tèla de chuí la valentía dels anticuaris.
- Práxedes   Ara auticuaris, no; *muy de nuestro siglo*.
- Gallego   També té raó.
- Práxedes   Quines cosquerelles... ¿Y cóm podré pagarli tanta felisitat? Tríes lo que vullga.
- Gallego   Un atre rato..., y moltes gracias. Li pendré la paraula. Anem, que estarán ya impasients les pobretes.
- Práxedes   Bueno... ¿Y ara quína escusa li done a la meua señoira?... ¡Ah, sí! Li deixaré dit a la donsella que he tingut presisió d' anarmen en seguida en vosté a vore uns obchèctes..., dos cuadros...
- Gallego   Sí; dos desnúts de Rubens.
- Práxedes   Pues, andando y pelillos a la mar. Je, je.
- Gallego   Pelillos a la mar... (Al chirarse cap al foro se topeten en MARIA.
- Práxedes   Sinse donarse conte). ¡Ay, Pepe!... (Al vórela).
 ¡¡¡La hipotenusa!!!
- Gallego   ¡¡¡El chuí final!!!!... Als pèus de vosté, señoira...

- Práxedes Pepe, ¿saps?, me porta la notisia de uns cuadros prosedénts d' una quiebra, que se venen molt baratos... Un Rubens y un Murillo... Com qui diu res. Yo ya acudiré al ball... Es un' hòra... (A GALLEGO). ¿No?
- Gallego Pchs... Segóns.
- María Finchint serenitat). Conforme. Tot cuant se fasa per el art me pareix a mí perféctament be.
- Práxedes (Estic asombrat. ¡Cóm cambien els caràcters!...)
- María Tan sòls li demane que li consedixca uns minuts no més per a saludar a uns amics que acaben de anunsiarme la visita..., y en seguida anirá a reunir-se en vosté. (Toca el timbre.
- Práxedes Apart a GALLEGO) No sospecha res... Estem salvats...
- Gallego Idem a PRÁXEDES) L' espere, pues, en... la Prinsesa. No tarde.
- María A la DONSELLA, que apareix per el foro) Acompaña a don José.
- Gallego En grans saludos) Señora... don Práxedes... Hasta ara. (Matis foro.
- María Conque un Rubens y un Murillo...
- Práxedes Sòrt que té ú...
- María La sòrt que tens tú es que no vulle pendre les còses en tráchic, que si no..., esta nit era la del divors. Conque ¿un Rubens, he?... ¿Dos cuadros, eh?... Vos he oít.
- Práxedes ¡¡¡La caraba!!!
- María Te pensabes pegármela esta nit... Es dir, que el tal Pepe «El Gallego», además de... chamarilero, es també arreglaor de... parròquies...
- Práxedes María... Tú tens una forma de interpretar... (S' ouen fora d' essena algunes veus.

- María   Esta nit, en mí, en mosatros... ¡Pues no faltaba atra còsa! ¿Que no m' en recòrde del añ pasat, cuan en el Prinsipal me volíes conquistar, pre-nintme per un pajarito frito?
- Práxedes   Una equivocasió la té cuansovòl.
- María   Agüelo vèrt..., hipócrita... Y ara, a disimular, qu' están abí a per mosatros per a anar al ball... A disimular...
- Práxedes   Je, je..., y qué gracia té la còsa... Je, je...
- María   ¿Encara te ríus?... ¡No tens servell!
- Práxedes   Es que disimule, dóna.

Per el foro CASTA, CHON, LUPE, FELIX,
ESTANISLAO y LLUIS.

FELIX, anirá disfrasat de dominó negre; CASTA, de ama de cría; LUPE, de aldeana; ESTANISLAO, de bebé, y LLUIS, de cacauero.

- Casta   Aixina m' agrá vórevos, tan units com sempre. Yo sempre li dic a Fèlix: ¿Tú saps María y Práxedes quín matrimòni més eixemplar?... Hasta les seues riñes pareixen de novensáns..., tenen el sello dels esposos felisos.
- María   Eternament felisos.
- Práxedes   Sí, je, je... Eternament felisos.
- Casta   Ham tardat un pòc... S' ha retrasat el chòfer...
- María   Molt bé els disfrasos. Casta molt propia; y Lupe monísima...
- Práxedes   Y Estanislao molt en carácter.
- Estanis.   Idea de mamá.
- María   Y el cacauero, allò per allò.
- Lluis   Idea del tío.

- Práxedes Fèlix sempre tan artista.
- Estanis. Lluis ya me s' ha burlat pròu. Yo creec que no fas el ridícul.
- Chón Serás el número de la nit.
- Lupe ¿Y Paco? Ningú pregunta per el mallet.
- María A CASTA). Mira, mira Lupe cóm s' interesa... No pòt reprimir la seua inclinasió.
- Práxedes ¡Ah, sí!... Be, molt be... També vindrá al ball.
- Casta ¿Y tú, quín disfrás has elechit?
- María Faré parella en el meu Práxedes. Ell de dominó negre, y yo de dominó de color.
- Fèlix Parella en mí també. Y que estás esta nit ben guapa...
- María Casta, cuidao en el teu marit...
- Casta Estie tranquila... ¿Veritat, Fèlix?
- Fèlix Cuan era chove... Pero aquells temps ya están masa llunt...
- María Per a algúns, encara están masa pròp.
- Chón Anem, Lupe, y m' achudarás a vestir.
- Casta No tardeu.
- Chón Seré un rellamp.
- Lluis Mosatros vos farem compañía.
- Estanis. Sí, Sí.
- Lupe No tenim nesesitat de guardes.
- Chón Si fóreu vosatros... (Riuen CHON y LUPE.
- Lupe Els pantalóns a banda; no volem borinòts.
- Estanis. Yo no pòrte pantalóns. Soc bebé.
- Chón Ah, sí... ¡Qué gracia!...
- (Fan mutis foro, CHON y LUPE, riguentse.
- Lluis Anem, pues, a vore si trobem a Paco.
- Estanis. Anem.
- (Mutis LLUIS y ESTANISLAO. per el foro.

- María A CASTA) Vine y me posarás el disfrás.
- Casta Un dominó ben pòc còsta d' arreglar.
- María Farem temps mentres Chón s' apanya.
(MARIA y CASTA, fan mutis també per el foro.)
- Fèlix ¡Ay, Práxedes!... ¿Quí mos mana ficarmos, a nôstra edad, en estos enredros?
- Práxedes (Ara es l' hora d' escaparme).
- Fèlix ¿Qué dius?
- Práxedes No res; que tens molta raó... El cas es que tú, per vindre a feros compania tindrás olvidaes les obligacions del «Santo Celo Masculino».
- Fèlix No vullgues saber, Práxedes, la faena que tinc. Y yo que creía que no sería de importansia esta cofradía... ¿Tú saps cóm están les dones?
- Práxedes ¡Pobrets hòmens!... (¿Qué li dic a este tío per a anarmen?)
- Fèlix ¿Y Concha també ve al ball?
- Práxedes No. Se queda. Ella es molt sansera y no li agrauen estes hipocresíes.
- Fèlix Y mosatros, mira, per ser bònsmarits...
- Práxedes Sí, señor, sí... (De repent). ¡Quína memòria la meua!... En tot el jaleo dels disfrasos me s' habíen olvidat unes ordens... ¿Me permitixes un momentet?...
- Fèlix Eres molt dueño... ¿Cóm no?...
(Mich mutis PRAXEDES per el foro, pero...)

Al eixir tropesa en el CRIAT.

- Criat Señor, la señora que fasa el favor de vindre.
- Práxedes ¡Ves al infèrn!

- Criat Lo qu' el señor vullga. (Fa mutis.)
- Práxedes Es una gran veritat allò de que hiá dies que no se pòt eixir de casa.
(Mutis foro.)
- Fèlix Pues yo dec de fer una facha en caraseta y capucha... Déixam mirarme al espill... ¡Huy, quín butòni!...

CONCHA, per el foro.

- Concha Don Práxedes, el coche está ya a punt. Caram, destapes la cara, que me dona pòr...
- Fèlix Destapantse). No soc don Práxedes, rica; soc Fèlix.
- Concha Vosté perdone. Yo creía...
- Fèlix No hiá de qué, filla. Y, digues, digues... ¿Una flòr tan presiosa com tú se queda esta nit en casa sinse anar al ball?
- Concha ¿Y no li pareix a vosté més... cómodo no eixir que anar a cansarse a un ball de máixqueres?... A la seua edat deu ser un gran sacrifici...
- Fèlix ¡Ay, Concha!... Be sap Nòstre Señor que vach a la fòrsa, y més ara, pensant que te quedes sinse compañía.
- Concha ¡Eh!... (¿Qué diu este agüelo?)
- Fèlix No prengues a mala part lo que te vach a dir... ¡Deu me lliure! ¿Tú no has pensat may en la teua situació? ¿Qué farás, pobreta meua, capollet olorós, cuan els teus protectors se muiguen? ¿No festeches?
- Concha No 'l entenc, don Fèlix; millor dit, no vulle enténdrel.
- Fèlix Vine así y no fuchques... ¿Me tens pòr?
- Concha ¿A vosté?

- Fèlix   ¿No t' ha dit ningú res may?
- Concha   ¿De qué?
- Fèlix   Estrèla matutina... Tú mereixes millor sòrt... Si tú saberes...
- Concha   Fuchca, fuchca... ¿Per quí m' ha pres vosté?
- Fèlix   No crides, que me compromets...
- Concha   ¿Y vosté no m' está comprometent ya? Dígam. ¿Aón está don Práxedes? Déixem pasar, déixem pasar... ¡Quín bicho! Me dona pòr vosté... ¡Quí hu había de dir!...
- Félix   Te deixaré pasar después que m' haches donat un bes... (CONCHA pega un crit apagat y FELIX se li va damunt, l' abraza e intenta besarla) A la fòrsa..., a la fòrsa...
- Concha   ¡Ay!... ¡Socorro!... ¡¡¡Paco!!!

Per el foro MARÍA, vestida de dominó de color, CASTA y PRÁXEDES. CHON, vestida de Pompadour, LUPE, ESTANISLAO y LLUIS.

PACO, per según terme esquèrra.

- Paco   ¿Qué pasa?
- Concha   Paco... ¡Quína vergoña!
- María   Ya vech clar.
- Casta   ¿Fèlix!
- Estanis.   ¿Es un insèndi?
- Práxedes   No hu entenc.
- María   Yo, sí. Concha: No podía imachinarme en tú paregut atreviment... Parla, Fèlix, parla... Dignes una paraula...
- Félix   Yo, yo, yo...
- María   ¡Pòbre! El sofoco l' aufega. La he vista abrasá a ell. Com una cuansevòl. Vesten d' así y que d' esta casa y la seua chent no guardes ni memòria...

- Concha Paco, Paco... ¡¡¡Engañ!!!... Ha segut ell, ha segut ell... Encara me pareix sentir en les galtes l' aproximasió de la seua..., boca... ¡Qué asco!
- Paco ¡Canalla!
- Félix Yo..., yo..., yo..., yo...
- María Práxedes..., ella ment... Despáchala.
- Casta ¡Fèlix!
- Fèlix Yo..., yo..., yo...
- Lupe ¡¡Papá!!
- Paco ¡Vine a mos brazos, Concha, als brazos d' este empecatat. A estos brazos que son les extremitats d' un còr que tú has de redimir...
- María ¿Será posible?
- Concha ¡Paco, Paco meu!... ¡Soc inosent! (Mutis poc a poc, per el foro, CASTA y LUPE, mich sostenint a FELIX, y ESTANISLAO y LLUIS fent cara d' espan tats, durant el mutis hasta final de acte.
- Práxedes Teua es, fill. Ella no pòt mentir. La veritat la portem cada ú en els ulls, y els de Concha diuen la veritat. Míramos; tots anem disfrasats... Ells també van disfrasats, fill meu. Tots..., menos ella. En la teua enerchia, Paco, he recobrat la meua, y en la teua virtut de ara se borren les meues locures també. Que vachen ells al ball, si vòlen, que per a esta casa sera la de huí la última pantomima.

TELÓ RÁPIT

FÍ DE LA COMEDIA

- Núm. 40 La demaná de la novia. - De don E. Alberola
 » 41 La salvació de la casa. - De A. Virosque.
 » 42 ¡Plora, plora, Visantet. - De Jesús Alvarez.
 » 43 ¡Un home! - De Pablo G. Bonell.
 » 44 L'alegría del dolor. - De Antonio Martín.
 » 45 Els rivals - De José M. Garrido.
 » 46 ¡Mareta santa! - De Paco Comes.
 » 47 La peixca de la ballena. - De J. Peris Celda.
 » 48 Soc del atre. - De Pepe Pradells.
 » 49 ¡Mar adins!... - De Visent Alfonso.-Musica
 de J. Manuel Izquierdo.
 » 50 El As d' Oros - De Felipe Meliá.
 » 51 La indigna farsa. - De Eduardo Buil.
 » 52 Amor... per agraiment. - De A. Virosque.
 » 53 L'ombra del mal. - De Alfredo Sendín.
 » 54 La plaseta del Alivio. - De R. y J. Morell.
 » 55 ¡Ya tens mare! - De José Gómez Polo.
 » 56 La chiqueta. - De Daniel Herrero.
 » 57 Pulmonía triple. - De José María Alba.
 » 58 El gancho. - De Eduardo Buil.
 » 59 Bodes d' or. - De Rafael Martí Orberá.
 » 60 Miqueta. - De Felipe Meliá.
 » 61 A pas de chagant. - De Visent Alfonso.
 » 62 Churament sagrat. - De Paco Comes.
 » 63 Contrarietats amoroses. - De Enrique Beltrán.
 » 64 ¡Benehít amor! - De Arturo Casinos.
 » 65 No et fies de l' aigua mansa - De Eduardo Buil.
 » 66 Cacáus y tramusos... - De J. Peris Celda.
 » 67 Les últimes oronetes - De Alfredo Sendín Galiana.
 » 68 Guardes al camí - De Joaquín Borrás.
 » 69 Les miches cares - De Luis Martí. Ilustra-
 cions musicals de Pepe Martí.
 » 70 Lo que no torna. - De Felipe Meliá.
 » 71 ¡Seguixca la farsa!... - De Visent Alfonso.
 » 72 Chuant, chuant... - De Felipe Meliá.
 » 73 ¡5 de Maig!... - De Paco Comes.
 » 74 Els felisos - De Rafael Martí Orberá.
 » 75 Yo no soc yo. - De Luis Martí.
 » 76 Pilar y Micalet. - De Alberto Martín.
 » 77 L'avespeta. - De Arturo Casinos.
 » 78 La salvació de Salvilla. - De Fernando Richart.
 » 79 El solo de flauta. - De J. Soler Peris.
 » 80 Perfums de la vida. - De Joaquín Borrás.
 » 81 El llop de la Murta. - De Mariano Serrano.
 » 82 Una conferència. - De José M. Alba y Luis Juan Alcaraz.
 » 83 Cuadro flamenco - De J. M. Juan y E. Beltrán.
 » 84 ¡Alejo... t' has colat! - De Paco Comes.
 » 85 La Llangosta. - De José M.ª de la Torre y Visent Vidal.
 » 86 ¡Tosut!. - De Mariano Serrano.
 » 87 Chent de cuidao. - De Mariano Serrano.
 » 88 Travesures de Miliet - De Arturo Casinos.

Una comèdia semanal, 40 sèntims.

OBRAS DE ESTA EDITORIAL

— NÚMEROS EXTRAORDINARIOS —

- Les glándules de mono. - Per José M.ª Juan García y Enrique Beltrán. - 50 sèntims cada eixemplar.
L' amo y señor o Refranera valensiana - Per don Estanislao Alberola. - Tres actes, una peseta.
Chent del día o Mil duros y automòvil. - Per don Rafael Martí Orberá. - Dos actes, 75 sèntims.
Les chiques del barrio - Per J. Soler Peris.
Dos actes, 75 sèntims.
Voreta de l' Albufera. - Per Mariano Serrano.
Dos actes, 75 sèntims.
Pobrets, pero honraets. - Per Felipe Meliá.
Dos actes, 75 sèntims.
Lo que ningú sabia. - Per F. Puig - Espèrt
Dos actes, 75 sèntims.
Vides trencaes. - Per don Estanislao Alberola y Alfredo Sendín Galiana. Dos actes, 75 sèntims.
Al pas del Nasareno. - Per Felipe Meliá.
Dos actes, 75 sèntims.
¡Páre vosté la burra, amic! - Per Felipe Meliá.
Dos actes, 75 sèntims.
El primer bes. - Per Arturo Casinos Moltó.
Dos actes, 75 sèntims.

LA CUADRILLA DEL GATICO NEGRO

Por J. AZNAR PELLICER. - 3 ptas.

— BIBLIOTECA STELLA —

Se compone de tomitos de bolsillo a 1 Pta. tomo.

— ARTE VALENCIANO —

FOLCHI - SU OBRA :-: Por Juan Lacomba.

En rústica: SEIS pesetas.

PICOTAZOS: De M. Pastor Mata: 2 pts.

Los Grandes Maestros del Renacimiento

Por don Manuel González Martí
Cuaderno de 32 páginas, 60 céntimos.

Tenemos a la venta las obras en castellano
de don RAFAEL MARTÍ ORBERÁ.